

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
Εθνικόν και Καποδιστριακόν
Πανεπιστήμιον Αθηνών

Διδακτική της Λογοτεχνίας στην Προσχολική Εκπαίδευση

Κατά τη Διάρκεια της Ανάγνωσης

Αγγελική Γιαννικοπούλου

Τμήμα Εκπαίδευσης και Αγωγής στην Προσχολική
Ηλικία (ΤΕΑΠΗ)

Τα παιδιά συμμετέχουν στη διαδικασία της ανάγνωσης

Είναι ευχής έργο τα παιδιά να συμμετέχουν ενεργά και με διαφόρους τρόπους στην ανάγνωση του βιβλίου. Με αυτό τον τρόπο τονώνεται το ενδιαφέρον τους και εξασφαλίζεται η προσοχή τους.

Η νηπιαγωγός δεν πρέπει να ξεχνά ότι: (1/3)

- Κάποια βιβλία, όπως για παράδειγμα τα λεγόμενα 'ατμοσφαιρικά' απεχθάνονται τις διακοπές (π.χ. Ο Παππούς Πετάει).
- Αντίθετα ορισμένα βιβλία αποζητούν την ενεργητική συμμετοχή του αναγνώστη είτε σε επίπεδο βιβλίου-αντικειμένου (π.χ. τα βιβλία του Σποτ) είτε σε επίπεδο ιστορίας (π.χ. Τα 88 Ντολμαδάκια).

Η νηπιαγωγός δεν πρέπει να ξεχνά ότι: (2/3)

- Οι παρεμβάσεις και ο διάλογος είναι καλύτερο να ξεκινούν από τα ίδια τα παιδιά (π.χ. είναι προτιμότερο να διακόψει ένα παιδί για να ρωτήσει τη σημασία μιας λέξης παρά η νηπιαγωγός).
- Δεν είναι σωστό να εκβιάζεται η συμμετοχή των παιδιών, όταν τα ίδια δεν το επιθυμούν.

Η νηπιαγωγός δεν πρέπει να ξεχνά ότι: (3/3)

- Καλό είναι η ενεργητική συμμετοχή των παιδιών να επιζητείται προς την κατεύθυνση που συμβάλλει στην πληρέστερη κατανόηση και απόλαυση του κειμένου.
- Η παρέμβαση δεν θα πρέπει να εξυπηρετεί κάποιο διδακτικό στόχο του αναλυτικού προγράμματος (π.χ. Στη Χιονάτη «Μέτρα τους νάνους, 1-7»).
- Είναι πολύ δύσκολο να ξανακερδηθεί η προσοχή των παιδιών αν οι διακοπές διαρκούν πολύ χρόνο, απαιτούν μεγάλη αναστάτωση ή οι παρεμβάσεις είναι πολύ ... θεαματικές.

Παραδείγματα παρεμβάσεων

- Οι ήχοι της ιστορίας.
- Μιμήσεις ηρώων.
- Δραματοποιήσεις επεισοδίων.
- Ενσυναίσθηση.
- Πρωτοβουλίες ανάγνωσης.
- Δημιουργική έκφραση.

«Βαλε τη μάσκα σου»

Ειδικά όταν οι ιστορίες αναφέρονται σε ζώα, στα παιδιά έχουν μοιραστεί μάσκες των ζώων. Κάθε φορά που η ιστορία αναφέρεται στο δικό τους ζώο τη φορούν και μιμούνται για λίγο τη φωνή του.

Σημείωση: Είναι καλύτερο αν τις μάσκες τις έχουν φτιάξει τα ίδια τα παιδιά.

«Παίξε μουσική»

Υπάρχουν ιστορίες που αναφέρονται στη μουσική. Καλό είναι πριν την ανάγνωση παρόμοιων βιβλίων, να μοιράζονται στα παιδιά τα μουσικά όργανα της τάξης. Όταν η ιστορία αναφέρει ότι παίχτηκε μουσική, τότε ενδέχεται να παρεμβάλλεται ένα μικρό μουσικό διάλειμμα σε επιμέλεια των παιδιών.

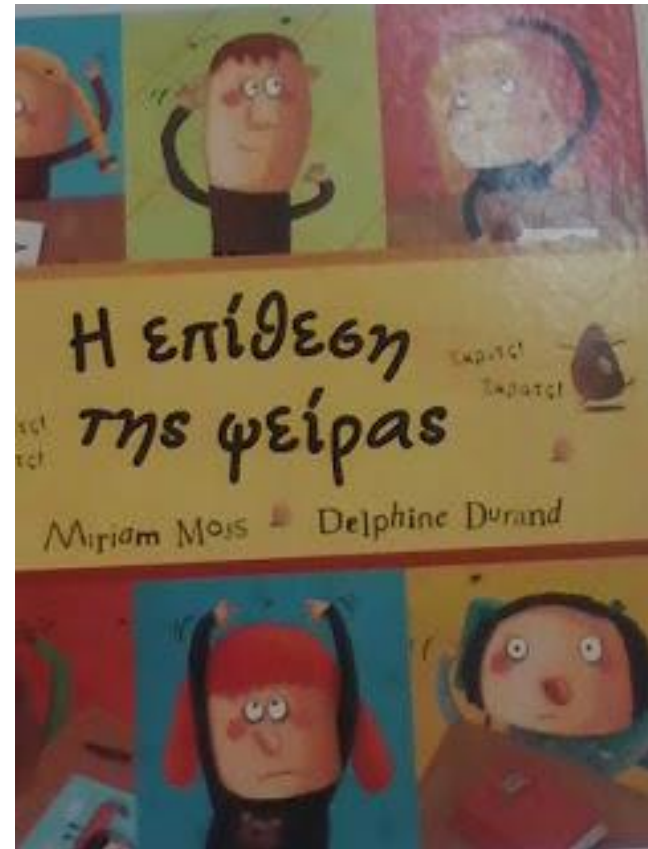

[1]

«Κάνε όπως»

Συχνά η ανάγνωση της ιστορίας από τη νηπιαγωγό μπορεί να συνδυαστεί με μια περιορισμένη κινητική δραστηριότητα εκ μέρους των παιδιών. Έτσι για παράδειγμα όταν η νηπιαγωγός διαβάζει την «Επίθεση της Ψείρας», κάθε φορά που ακούγεται η λέξη «ψείρα» τα παιδιά ενδέχεται να ξύνουν για λίγο το κεφαλάκι τους.

[2]

«Θεατρική ανάγνωση» (1/2)

Σε βιβλία όπου γλωσσικά μοτίβα επαναλαμβάνονται (π.χ. Το μικρό μαύρο καλαμαράκι και οι φίλοι του) η νηπιαγωγός ως αφηγήτρια και κάποια παιδιά ως ήρωες προετοιμάζουν μια 'εμπλουτισμένη' ανάγνωση του βιβλίου.

[3]

«Θεατρική ανάγνωση» (2/2)

Η νηπιαγωγός διαβάζει και κάθε φορά που κάποιος χαρακτήρας μιλά, το παιδί που παίζει τον αντίστοιχο ρόλο σηκώνει την εικόνα του ήρωα (η απλούστερη μορφή μια έγχρωμη φωτοτυπία στερεωμένη πάνω σε ένα ξυλάκι) και λέει εκείνος τα λόγια του.

«Μπες στο παραμύθι» (1/2)

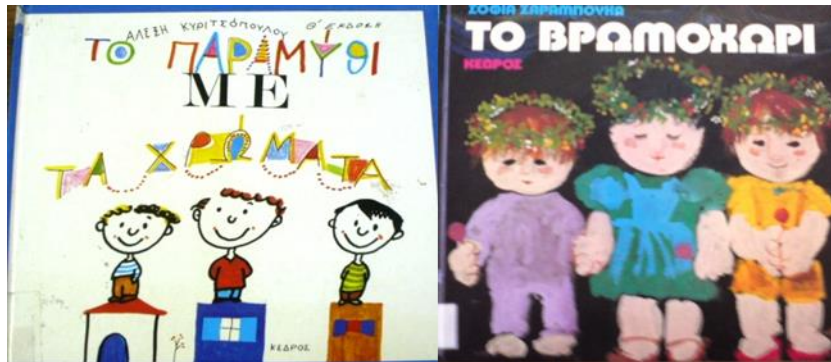
Καθώς η ανάγνωση μιας ιστορίας επιτρέπει στους αναγνώστες να δουν τον κόσμο με τα μάτια των παραμυθικών ηρώων, η νηπιαγωγός προσπαθεί να πετύχει την ταύτισή τους άλλοτε με ερωτήσεις (π.χ. Πώς αισθανόταν η Κοκκινοσκουφίτσα μόνη στο δάσος;) και άλλοτε με πιο ενεργητικούς τρόπους (π.χ. γυαλιά που δείχνουν τον κόσμο διαφορετικό).

«Μπες στο παραμύθι» (2/2)

Π.χ. Για το Βρωμοχώρι και Το Παραμύθι με τα χρώματα μαύρα γυαλιά σε κάνουν να βλέπεις έναν κόσμο χωρίς χρώματα.

[4]

«Ζωντάνευσε την ιστορία»

Για βιβλία που προσφέρονται, όπως Ο σκαντζόχοιρος που έχασε τα αγκάθια του, η τάξη δημιουργεί ένα πρόπλασμα σκαντζόχοιρου με αγκάθια-οδοντογλυφίδες. Κάθε φορά που η ιστορία αναφέρει ότι κάποιος τού πήρε ένα αγκάθι κάποιο παιδί το βγάζει από τον σκαντζόχοιρο. Επιπλέον στο τέλος όλα τα παιδιά προσθέτουν τα καλαμάκια.

«Οι ήχοι του παραμυθιού» (1/3)

Τα παιδιά πειραματίζονται για τη δημιουργία των ήχων που ακούγονται σε ένα παραμύθι, αφού θα ήταν ωραίο να μπορούσαν να συνοδεύσουν τόσο την ανάγνωση όσο και τη δραματοποίησή του με τους κατάλληλους ήχους.

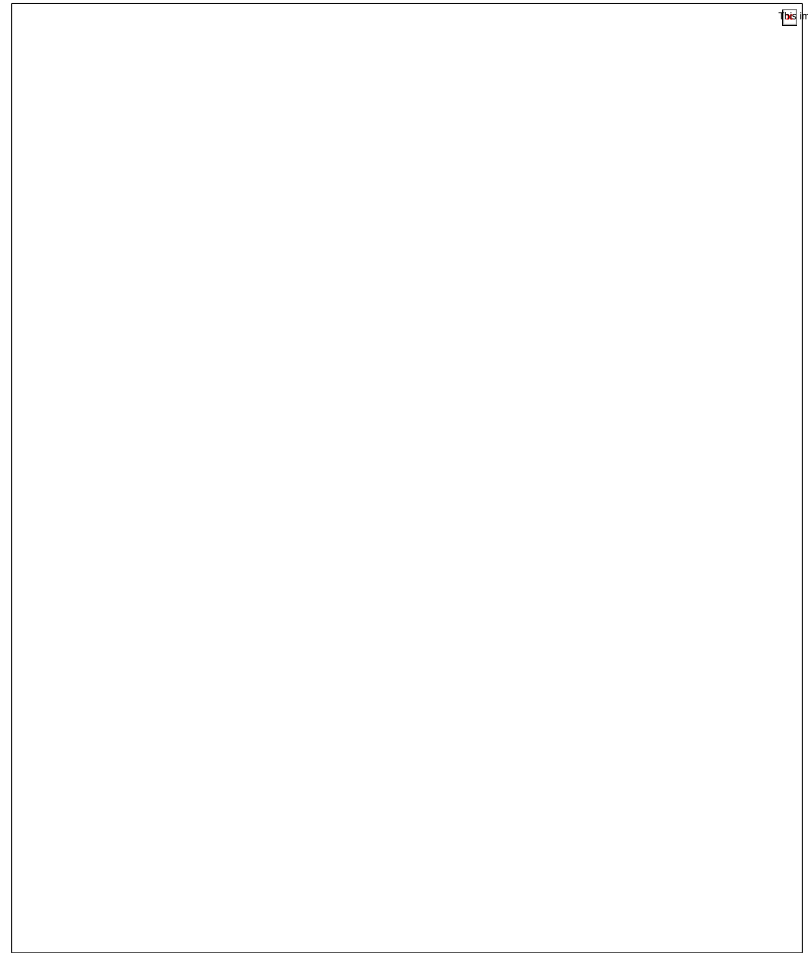
«Οι ήχοι του παραμυθιού» (2/3)

Πειραματίζονται συχνά με διάφορους ήχους και δημιουργούν ένα αρχείο παραγωγής τους με απλά μέσα. Πώς θα κάνουν τη βροχή; Μήπως με ένα μεταλλικό κουτί και ρύζι;

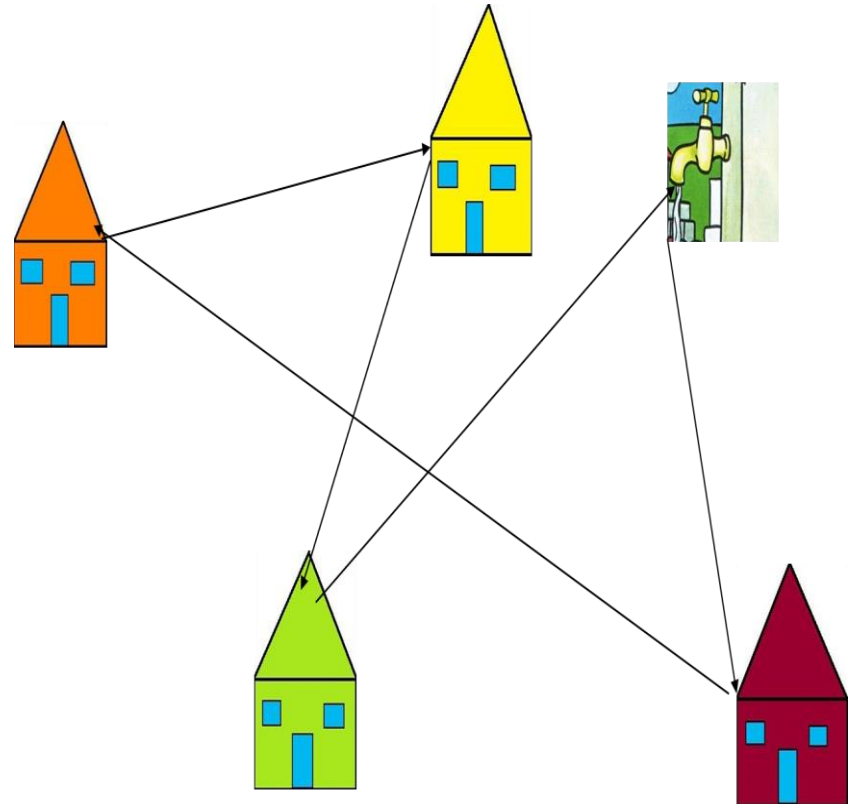
«Οι ήχοι του παραμυθιού» (3/3)

Το άγριο μπουμπουνητό;
Μήπως να χρησιμοποιήσουν
τα σιδερένια πιατίνια; Τον
καλπασμό του αλόγου;
Μήπως χτυπώντας τις
παλάμες τους; Το βάδισμα
πάνω στο παγωμένο χιόνι;
Θα βοηθούσε μια ζελατίνα;

«Οδήγησε εσύ»

Όταν οι ιστορίες εμπλέκουν μετακινήσεις σε τόπο, η νηπιαγωγός ενδέχεται να δώσει στα παιδιά ένα A4 με σημειωμένες επάνω τις διάφορες τοποθεσίες. Κατά διάρκεια της ανάγνωσης τα παιδιά σημειώνουν με μολύβι τη διαδρομή πάνω στο χαρτί τους.

«Θέατρο αντικειμένων»

Με τη βοήθεια μιας μακέτας που αναπαριστά το χώρο της ιστορίας και αντικειμένων που παριστάνουν τους πρωταγωνιστές της, η νηπιαγωγός παράλληλα με την ανάγνωση της ιστορίας αναπαριστά τις σκηνές της ιστορίας. Αργότερα, με τη βοήθειά τους, τα παιδιά την αναδιηγούνται.

[5]

«Εικόνες στον αέρα»

Πριν την ανάγνωση ενός βιβλίου η νηπιαγωγός μοιράζει στα παιδιά φωτοτυπίες από τις εικόνες του.

Κάθε παιδί παρατηρεί και περιγράφει την εικόνα του. Κατά τη διάρκεια της ανάγνωσης κάθε σελίδας, το παιδί που νομίζει ότι έχει την εικόνα της συγκεκριμένης σελίδας τη σηκώνει ψηλά στον αέρα. Η νηπιαγωγός γυρίζει προς τη μεριά τους το βιβλίο και αποκαλύπτει στα παιδιά την εικόνα.

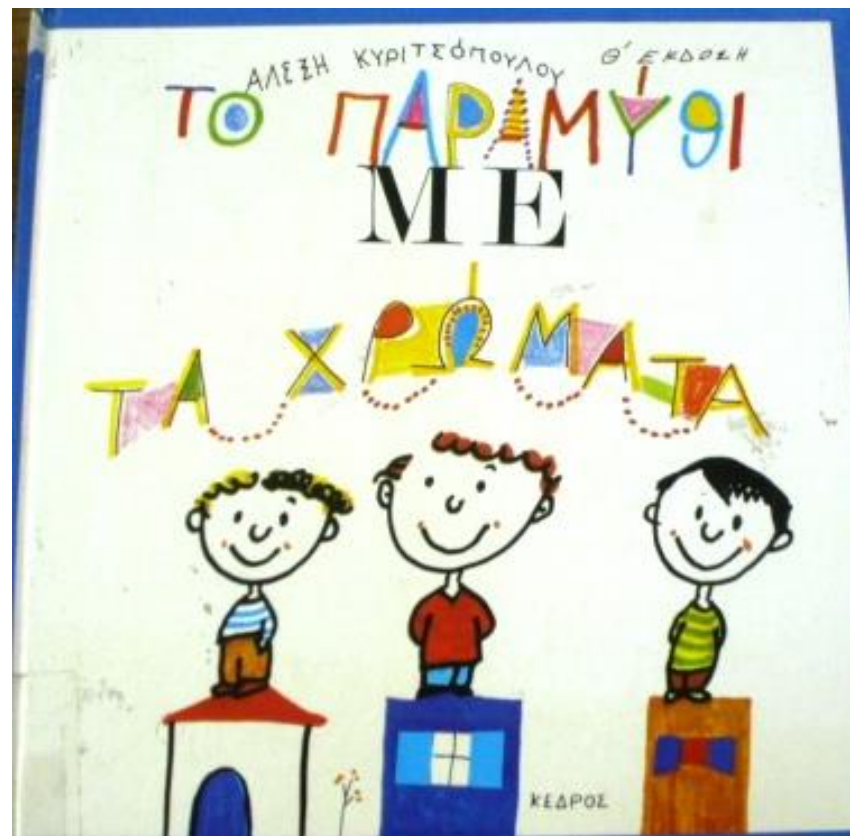
«Συμπληρώνοντας επεισόδια» (1/4)

Καθώς η νηπιαγωγός διαβάζει ένα βιβλίο, διακόπτει για λίγο την ανάγνωση και ζητά από τα παιδιά να εμπλουτίσουν με καινούργια, δικά τους επεισόδια την ιστορία.

«Συμπληρώνοντας επεισόδια» (2/4)

Έτσι για παράδειγμα, στο Παραμύθι με τα Χρώματα τα παιδιά ψάχνουν σε περιοδικά και βρίσκουν εικόνες και από την περίοδο των χρωμάτων και όταν αυτά δραπέτευσαν. Στη συνέχεια τις εντάσσουν και αυτές στην ιστορία.

[6]

«Συμπληρώνοντας επεισόδια» (3/4)

Τα χρώματα
έφυγαν και από
τους σταθμούς των
τρένων και όλα
έγιναν άσχημα.

[7]

«Συμπληρώνοντας επεισόδια» (4/4)

Το ουράνιο τόξο
ξαναγύρισε στα
σπίτια και έγιναν
πολύ όμορφα.

[8]

«Είναι στο χέρι σου» (1/6)

Πριν η νηπιαγωγός διαβάσει στα παιδιά το βιβλίο Ο κροκόδειλος που πήγε στον οδοντίατρο τους έχει ζητήσει να φτιάξουν σε χαρτί το περίγραμμα του χεριού τους.

[9]

«Είναι στο χέρι σου» (2/6)

Επιπλέον υπάρχει και ένας Κορνήλιος που μπορεί να είναι οτιδήποτε (π.χ. ένα σχέδιο στο χαρτί, ένα πράσινο κουτί).

«Είναι στο χέρι σου» (3/6)

Κάθε φορά που ο Κορνήλιος τρώει ένα χέρι, το σχέδιο μιας παλάμης τοποθετείται στην κοιλιά του. Προκειμένου να τελειώσουν όλα τα 'χέρια', τα παιδιά συμπληρώνουν την ιστορία με καινούργια επεισόδια.

«Είναι στο χέρι σου» (4/6)

Ιδιαίτερο γλωσσικό ενδιαφέρον αποκτά η δραστηριότητα όταν η νηπιαγωγός ζητά από τα παιδιά να προσθέσουν και άλλα, άψυχα, 'χέρια' ή 'χερούλια'.

«Είναι στο χέρι σου» (5/6)

Μετά το τέλος της ανάγνωσης τα παιδιά ξανακόβουν το περίγραμμα της παλάμης τους και πάνω σε αυτό ζωγραφίζουν ένα επάγγελμα (ίσως εκείνο που θα ήθελαν να κάνουν όταν μεγαλώσουν).

«Είναι στο χέρι σου» (6/6)

Στη συνέχεια ρωτούν το παιδί-Κορνήλιο αν έχει φάει το χέρι αυτού του επαγγελματία. Ο Κορνήλιος τους διαβεβαιώνει, τους εξηγεί πώς ακριβώς και μετά τους κυνηγά μέχρι να τους πάρει/ φάει το χέρι.

«Πώς αισθάνεται;»

Η νηπιαγωγός τοποθετεί κάποια κανσόν χαρτόνια (π.χ. Χαρά, Λύπη, Θυμός), που τα παιδιά έχουν επιλέξει και ελαφρώς διακοσμήσει. Καθώς ξαναδιαβάζει από φωτοτυπία αυτή τη φορά μία αγαπημένη ιστορία (π.χ. Η Μιμή με τα μεγάλα αφτιά), τα παιδιά προσπαθούν να ανιχνεύσουν τις φράσεις που περιγράφουν ή δημιουργούν έντονα συναισθήματα στον ήρωα. Τις κόβουν και τις κολλούν στο αντίστοιχο χαρτόνι.

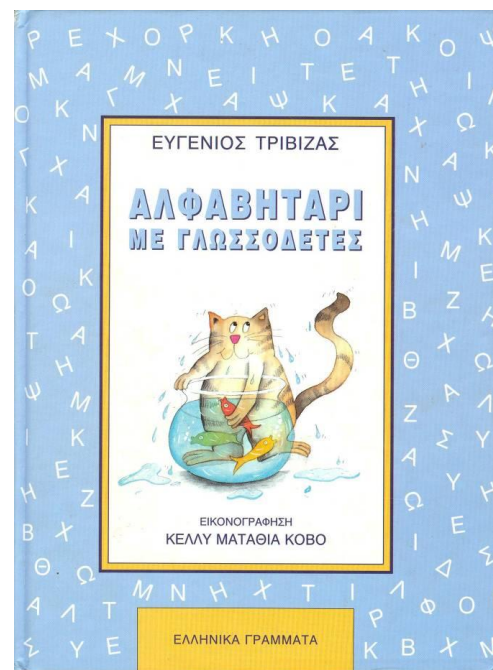

[10]

«Γράμματα στο μέτωπο»

Πριν η νηπιαγωγός διαβάσει ένα αλφαβητάρι (π.χ. Αλφαβητάρι με Γλωσσοδέτες του Τριβιζά), γράφει σε αυτοκόλλητα χαρτάκια ένα γράμμα και να το κολλάει στο μέτωπο κάθε παιδιού χωρίς εκείνο να γνωρίζει ποιο γράμμα είναι. Όταν διαβάζει τον αντίστοιχο γλωσσοδέτη, τα παιδιά ανακαλύπτουν ποιο έχει το γράμμα. Αυτό θα απαντήσει πρώτος στις σχετικές ασκήσεις.

[11]

Χρηματοδότηση

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό έχει αναπτυχθεί στο πλαίσιο του εκπαιδευτικού έργου του διδάσκοντα.
- Το έργο «**Ανοικτά Ακαδημαϊκά Μαθήματα στο Πανεπιστήμιο Αθηνών**» έχει χρηματοδοτήσει μόνο την αναδιαμόρφωση του εκπαιδευτικού υλικού.
- Το έργο υλοποιείται στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» και συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και από εθνικούς πόρους.

Σημειώματα

Σημείωμα Ιστορικού Εκδόσεων Έργου

Το παρόν έργο αποτελεί την έκδοση 1.0.

Σημείωμα Αναφοράς

Copyright Εθνικών και Καποδιστριακών Πανεπιστημίων Αθηνών, Αγγελική Γιαννικοπούλου, 2015. Αγγελική Γιαννικοπούλου. «Διδακτική της Λογοτεχνίας στην Προσχολική Εκπαίδευση. Κατά τη Διάρκεια της Ανάγνωσης». Έκδοση: 1.0. Αθήνα 2015. Διαθέσιμο από τη δικτυακή διεύθυνση: <http://opencourses.uoa.gr/courses/ECD100/> .

Σημείωμα Αδειοδότησης

Το παρόν υλικό διατίθεται με τους όρους της άδειας χρήσης Creative Commons Αναφορά, Μη Εμπορική Χρήση Παρόμοια Διανομή 4.0 [1] ή μεταγενέστερη, Διεθνής Έκδοση. Εξαιρούνται τα αυτοτελή έργα τρίτων π.χ. φωτογραφίες, διαγράμματα κ.λπ., τα οποία εμπεριέχονται σε αυτό και τα οποία αναφέρονται μαζί με τους όρους χρήσης τους στο «Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων».

[1] <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/>

Ως **Μη Εμπορική** ορίζεται η χρήση:

- που δεν περιλαμβάνει άμεσο ή έμμεσο οικονομικό όφελος από τη χρήση του έργου, για τον διανομέα του έργου και αδειοδόχο.
- που δεν περιλαμβάνει οικονομική συναλλαγή ως προϋπόθεση για τη χρήση ή πρόσβαση στο έργο.
- που δεν προσπορίζει στον διανομέα του έργου και αδειοδόχο έμμεσο οικονομικό όφελος (π.χ. διαφημίσεις) από την προβολή του έργου σε διαδικτυακό τόπο.

Ο δικαιούχος μπορεί να παρέχει στον αδειοδόχο ξεχωριστή άδεια να χρησιμοποιεί το έργο για εμπορική χρήση, εφόσον αυτό του ζητηθεί.

Διατήρηση Σημειωμάτων

Οποιαδήποτε αναπαραγωγή ή διασκευή του υλικού θα πρέπει να συμπεριλαμβάνει:

- το Σημείωμα Αναφοράς,
- το Σημείωμα Αδειοδότησης,
- τη δήλωση Διατήρησης Σημειωμάτων,
- το Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων (εφόσον υπάρχει),

μαζί με τους συνοδευτικούς υπερσυνδέσμους.

Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων (1/3)

Το Έργο αυτό κάνει χρήση των ακόλουθων έργων:

Εικόνα 1: Εξώφυλλο του βιβλίου «[Σοφία, η αγελαδίτσα τραγουδίστρια](#)»/ Geoffroy de Pennart · μετάφραση Βίκη Τσιώρου. - Αθήνα : Εκδόσεις Παπαδόπουλος, 2000. Biblionet.

Εικόνα 2: Εξώφυλλο του βιβλίου «[Η επίθεση της ψείρας](#)»/ Miriam Moss · μετάφραση Γιώργος Φωτιάδης · εικονογράφηση Delphine Durand. - 1η έκδ. - Αθήνα : Μεταίχμιο, 2002. Biblionet.

Εικόνα 3: Εξώφυλλο του βιβλίου «[Το μικρό μαύρο καλαμαράκι και οι φίλοι του](#)» / Κλαίρη Γεωργέλλη · εικονογράφηση Κλαίρη Γεωργέλλη. - Αθήνα : Μεταίχμιο, 2004. Biblionet.

Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων (2/3)

Εικόνα 4: Εξώφυλλα των βιβλίων:

«[Το παραμύθι με τα χρώματα](#)» / Αλέξη Κυριτσόπουλου. - 12η έκδ. - Αθήνα : Κέδρος. Biblionet.

«[Το βρωμοχώρι](#)» / Σοφία Ζαραμπούκα. - 13η έκδ. - Αθήνα : Κέδρος, 1997. Biblionet.

Εικόνα 5: Εξώφυλλο του βιβλίου «[Ο μικρός κάστορας και η ηχώ](#)» / Amy MacDonald · μετάφραση Ρένα Ρώσση - Ζαΐρη · εικονογράφηση Sarah Fox - Davies. - Αθήνα : Ρώσση Ε., 1990. Biblionet.

Εικόνα 6: Εξώφυλλο του βιβλίου «[Το παραμύθι με τα χρώματα](#)» / Αλέξη Κυριτσόπουλου. - 12η έκδ. - Αθήνα : Κέδρος. Biblionet.

Εικόνα 7: «[Σταθμός τρένου](#)», CC0 Public Domain, Pixabay.

Εικόνα 8: «[Χρωματιστά σπίτια](#)», CC0 Public Domain, Pixabay.

Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων (3/3)

Εικόνα 9: Εξώφυλλο του βιβλίου «[Ο κροκόδειλος που πήγε στον οδοντογιάτρο](#)»/ Ευγένιου Τριβιζά · εικονογράφηση Νίκος Μαρουλάκης. - 3η έκδ. - Αθήνα : Κέδρος, 1991. Biblionet.

Εικόνα 10: Εξώφυλλο του βιβλίου [Η Μιμή με τα μεγάλα αφτιά](#) / Κέστερ Σλεντς · μετάφραση Βαγγέλης Τασιόπουλος · εικονογράφηση Αντρέα Χέμπροκ. - Αθήνα : Σύγχρονοι Ορίζοντες, 2000. Biblionet.

Εικόνα 11: Εξώφυλλο του βιβλίου [Αλφαβητάρι με γλωσσοδέτες](#) / Ευγένιος Τριβιζάς · εικονογράφηση Κέλλυ Ματαθία Κόβο. - Αθήνα : Μεταίχιμο, 2013. Biblionet.

